

משה חיים פלח

- 1..... בגדרי קלב"מ
 4... בענין ה"ז גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום
 7..... בגדרי מליקה

בגדרי קלב"מ

אף בשוגג, וכיון דאף בחיוב מלקות נוכח עיקר דינא דקלב"מ, אמאי בחיוב מלקות ליכא קלב"מ בשוגג.

והנה התוס' בסוגין עמדו אמאי לא ילפי' דינא דמלקות וממון מגזירה שוב דרשע רשע ולמאי צעינן לדרשא דכדי רשעתו, וצחידושי הגר"ח (עכש"ס צעינן קלב"מ) תירץ דחלוק ציסודו דינא דולא יהיה אסון מדינא דכדי רשעתו, דדינא ד"לא יהיה אסון" יסודו דהמיתה פוערת את הממון, משא"כ בחייבי מלקות דילפי' מכדי רשעתו גדר הדין דלא ענשינן תרתו, ויעוין צשי' ר' שמואל (מכות ד' ז' ס"ק ר"י) דכוכיח עיקר היסוד מדצרי הרשב"א צתשו' (ח"ה ס"ח) דמצואר דהא דצעינן רשעה במסורה לבית דין אינו אלא צדינא דכדי

כי אתא רב דימי אמר חייבי מיתות שוגגין וחייבי מלקות שוגגין ודבר אחר ר' יוחנן אמר חייב וריש לקיש אמר פטור ר' יוחנן אמר חייב דהא לא אתרו ציה ר"ל אמר פטור כיון דאילו אתרו ציה פטור כי לא אתרו ציה נמי פטור כו' כי אתא רבין אמר חייבי מיתות שוגגין כולי עלמא לא פליגי דפטורין כי פליגי בחייבי מלקות שוגגין ודבר אחר רבי יוחנן אמר חייב חייבי מיתות איתקוש חייבי מלקות לא איתקוש ריש לקיש אמר פטור בפירוש ריבתי תורה חייבי מלקות כחייבי מיתות היכן ריבתי תורה אמר אציי כו', ומצואר דפליגי דדרשא דקרא, אך יש לעיין בצדר הדברים, ומאי שנא חיוב מלקות מחיוב מיתה, דכיון דצחיוב מיתה חזינן דפטור

רשעתו אך דינא דלא יהיה חסון פוטר
 ככל גווני ויעוין שם עוד, ולכאורה לפ"ז
 מצואר טפי דהא דבחייבי מלקות שוגגין
 ליכא פטורא, דכיון דיסוד הדין דלא
 עגשנין ליה תרתי אינו אלא צמזיד
 ואתרו ציה דאיכא דין עונש צפועל.

אולם מדצרי התוס' צסוגין דהקשו
 מצואר לכאורה דנקטו דחד דינא
 הוא, וכדעמד צחי' הגר"ח שם דהכי
 פשטא דסוגיא דלקמן (ז א) דמלרכינן
 לכו אהדדי, וכן פשטא דסוגיא דמכות
 (יג ב) וכדעמד צשי' ר' שמואל שם.

ובעיי"ז עמדו האחרו' לענין דינא
 דשויא אנפשיה חתיכה
 דאיסורא, דלענין חיוב מלקות כתב
 הרמב"ם (פ"כ מאיסורי ציאה ב"ג) וז"ל מי
 שבא צזמן הזה ואמר כהן אני אינו נאמן
 ואין מעלין אותו לכהונה על פי עצמו
 ולא יקרא צתורה ראשון ולא ישא את
 כפיו ולא יאכל צקדשי הגזול עד שיביה
 לו עד אחד, אצל חוסר עצמו צגרושה
 וזונה וחללה ואינו מעמא למתים ואם
 נשא או נעמא לוקה עכ"ל ומדצרי
 המ"מ שם נראה לכאורה דהוי מדין
 שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא, וכן
 מצואר צצהגר"א (אהע"ז ס"ג סק"א)
 ואילו לענין חיוב מיתה לא מהני שויא
 אנפשיה, וכן מצואר להדיא צדצרי
 הרמב"ם (פ"א מאיסורי ציאה ב"ג) וז"ל
 האשה שאמרה מקודשת אני אינה
 נהרגת על פיה עד שיביה שם עדים או
 תוחזק עכ"ל, ותמהו האחרו' דמאי שנא.

ונראה לדון לצאר, דהנה שיטת
 הרמב"ם (פנ"ז מסנהדרין ה"ו)
 דהאיסור עצמו צעד אחד יוחזק ולוקין
 על פיו, וז"ל אינו צריך שני עדים למלקות
 אלא צשעת מעשה אצל האיסור עצמו
 צעד אחד יוחזק, כיצד אמר עד אחד חלצ
 כליות הוא זה, כלאי הכרם הם פירות
 אלו, גרושה או זונה אשה זו, ואכל או
 צעל צעדים אחר שהתרה צו, הרי זה
 לוקה אף על פי שעיקר האיסור צעד
 אחד עכ"ל, אולם לענין חיוב מיתה
 הוכיחו האחרו' מסוגיא דקידושין (סג ב)
 דלא אמרינן הכי, ועמדו האחרו' דמאי
 שנא.

ויש מהאחרו' דציארו צזה דחלוק
 ציסודו חיוב עונש דמיתה מחיוב
 מלקות, דחיוב מיתה הוי על ענש החפלא
 דעצירה, משא"כ חיוב מלקות הוי אמאי
 דעבר אמימרא דרחמנא, ולהכי חיוב
 מלקות חשיב תולדה מענש האזהרה
 והאיסור, וכיון דאיכא נאמנות דעד
 אחד או נאמנות דשויא על ענש האיסור,

אף צשוגג, דהרי צעלס החפלא דעצירה
 ליכא חילוק צין שוגג מזיד, אלא דאיכא
 לגצרא פטורא דשוגג, ולהכי דין קלצ"מ
 נהיג אף צשוגג, משא"כ צחיוצ מלקות
 דהוי על בהמראה אמאי דעבר אמימרא
 דרחמנא, יל"ד דצגוונא דהוי שוגג חסר
 צעיקר סיבת החיוצ, ולהכי צכה"ג
 ליכא קלצ"מ.

ממילא מהני אף למלקות דהוי צתולדה
 מן האיסור, אך לענין חיוצ מיתה דהוי
 על עלם החפלא דעצירה, צזה לא השיצ
 תולדה, ולהכי צעינן שני עדים דוקא.

ומעתה יש לצאר, דלענין חיוצ מיתה
 דהחיוצ הוי על עלם החפלא
 דעצירה, נמלא דעלם סיבת החיוצ איתא

בענין ה"ז גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר ל' יום

הראש"ד בהשג' לרי"ף צסוגין [ויטויין צס' כתוב שם צפ' מי שאחזון אך היכא דלא אמר מעכשיו פשיטא לן דלא מהני ואף אי לידי רב"ר לאו כרב"ר אלא כסימטא, אך כבר תמה הרמב"ן דהרי באומר מעכשיו ולאחר ל' הוי ספק תנאי ספק חזרה, וללד דתנאה הוי הא מגורשת אפילו אצד הגט או שנשרף וע"כ דמיצעי ליה הכא לענין אי הוי גירושין ודאי, אך כיון דבאומר לאחר ל' בלא מעכשיו פשיטא ליה לתוס' ורבינו אפרים דלא מהני, א"כ מעכשיו מאי מהני, והא ללד דהוי חזרה א"כ הדר ציה ממאי דקאמר מעכשיו והוי כאומר לאחר ל'.

וז"ל הרמב"ן (צס' הזכות צסוגין) לא מלאו כל אנשי חיל ידיהם שזה הפי' המוסכם אינו נכון כלל דצמעכשיו ליכא למימר אינה מגורשת דאפי' נתקרב הגט או שאצד מגורשת ואינה מגורשת היא כדתנן מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט מסתפקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי וכדמפורש צפ'

בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו אלא לאחר שלשים יום והלכה והניחתו צלידי רשות הרבים מהו אמר ליה אינה מגורשת מדרב ושמואל דרב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין צרשות הרבים ולידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו אדרבה מגורשת מדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו האומר לחצירו משוך פרה זו ולא תהיה קנויה לך עד לאחר שלשים יום קנה ואפילו עומדת באגם מאי לאו היינו אגם והיינו לידי רשות הרבים לא אגם לחוד ולידי רשות הרבים לחוד איכא דאמרי אמר ליה מגורשת מדרב נחמן ולידי רשות הרבים כאגם דמי אדרבה אינה מגורשת מדרב ושמואל מאי לאו היינו רשות הרבים והיינו לידי רשות הרבים לא רשות הרבים לחוד ולידי רשות הרבים לחוד.

והנה התוס' פי' דהך צעיא מיירי צמעכשיו דוקא, וכן הציאו הראשונים צסם רבינו אפרים וצסם

ומעתה יש לזאר, דצסתס מעשה לאחר
 ל' אינו מקנה אף את עלס
 הנייר עד לאחר ל', וכדמשמע צפשוטו
 מדצרי הרמז"ס (פ"ע מגירושין ה"ה)
 התולה גירושין צזמן או צמעשה לא
 הגיע גט לידה צתורת גירושין אלא
 צתורת פקדון עד הזמן שקצע או עד
 שתעשה המעשה, אולם צגוונא דאמר
 "הרי זה גיעיך מעכשיו ולא תתגרשי צו
 עד לאחר ל' יוס" נראה דאין זה תנאי
 ולא חזרה, אלא מפרשינן דצריו כפשטן
 "הרי זה גיעיך מעכשיו" דמקנה לה את
 עלס הגט מעכשיו, אך "לא תתגרשי צו
 עד לאחר ל' יוס" והיינו דחלות הגירושין
 לא יהיו עד לאחר ל' יוס ונלא דמי לאומר
 "הרי זה גיעיך מעכשיו ולאחר ל' יוס"
 או "הרי את מגורשת מעכשיו ולאחר ל'
 יוס" דמסקא לן אי הוי תנאי או חזרה,
 דצזה קאמר ל"מעכשיו" ול"לאחר ל"
 אחד מילתא ולהכי מספקא לן אי תנאה
 הוי או חזרה הוי, משא"כ הכא הרי
 איבו פירש ואמר "הרי זה גיעיך"
 מעכשיו אך חלות הגירושין "לא
 תתגרשי צו עד לאחר ל' יוס".

ומעתה מצואר היעצ הא דצכה"ג
 מהני צמונח צסימטא ולא
 מהני צמונח צרשות הרצוס וצצלידי
 רה"ר מיצעי ליה אי הוי כסימטא או

מי שמת וכ"ש צהניחתו צלידי רה"ר
 וצרה"ר דמידי גירושין לא נפקא, ואס
 יאמרו שלענין גירושין גמורין שאל אס
 היא מגורשת לגמרי מפני צלידי רה"ר
 לאו כרה"ר הוא או אינה מגורשת
 גמורה דרה"ר דמי ומאי אינה
 מגורשה דקאמר אינה מגורשת לגמרי
 וכלא אנו מסופקים צמעכשיו ולאחר ל'
 שמה חזרה היא וכלאחר ל' גרידא דמי
 וכשתאמר שזו צמעכשיו מגורשת
 גמורה מפני שהגט קיים והוא צלידי
 רה"ר אף צלאחר ל' צלא מעכשיו נמי
 מגורשת היא וכצז חזרו צהן מן הפירוש
 הזה שכוונו לו עכ"ל.

ונראה צציאור שיעת הנך ראשוניס,
 דהנה האחרו' חקרו צקנין שטר
 לאחר ל', אימתי קניית הנייר, צשעת
 עשייה המעשה או לאחר ל' צשעת חלות
 הקנין והגירושין והקידושין [ויעוין
 צחז"א (אהע"ז סי' סא סק"ז וסי' עא סקכ"ה)].

ונראה לדון דצתרוויבו מהני, ותלי
 דצעתו, ואי צעי לא מקנה את
 עלס השטר עד לאחר ל' והוי פקדון עד
 סוף ל' יוס, ואי צעי מקנה השטר
 מהשתא אלא דמעכצ חלות הקנין
 והגירושין עד לאחר ל'.

כסימטא, אך צמגרש לאחר ל' סתמא,
 דסתמא דמילתא אף את הגע אינו
 מקנה עד לאחר ל', נמלא דהגע נותר
 דידיה, וא"כ כאשר הגע מונח צסימטא
 הרי הסימטא קנויה לצעל ולא לאשה,
 ולהכי לא מהני אלא צמונח צרשותה
 ממש.

כרה"ר] וצמגרש לאחר ל' לא מהני אף
 צמונח צסימטא, דהכא דכזר קנתה את
 הגע, ממילא חשיבא הסימטא כרשותה,
 דסימטא קנויה למשתמש בה, וכיון
 דהגע דידיה מונח צסימטא חשיבא
 הסימטא כחלירה, וממילא צלידי רשות
 הרצים תלי בצעיה אי הוי כרה"ר או

בגדרי מליקה

דהקומץ את המנחה אינו עובר כדאיתא בתס, ודנו האחרו' להוכיח דמליקה הויא כשחיטה.

ולכאורה כן משמע למ"ד דמולך ומציא כ"ש דכשר במליקה ופירש רש"י דכל כמה דלא ממעט קרא בהדיא כדממעט סכין ולואר כי עזיד מליקה בשחיטה טפי עדיף, ויעוין ברש"ש"א שכתב וז"ל דלא אשכחן דחילקה תורה אלא בממול עורף אצל בהלכותיה כל שאתה יכול לעשות מליקה כשחיטה כדי שתעשה עיקר מליקה דהיינו צסימנין בחיות אתה עושה כו' עכ"ל, ולכאורה משמע דיסוד דין מליקה הוי כדין שחיטה, אלא דחילקה תורה דין שחיטה דמליקה משאר שחיטה.

וכן מצואר בפשוטו בסוגיא דהמזבח מקדש (זבחים פד ג) אמר רבי יוחנן השוחט בהמה צלילה בפנים והעלה בחוץ חייב לא יהא פחות משוחט בחוץ ומעלה בחוץ מתיב רב חייא בר אבין השוחט עוף בפנים ומעלה בחוץ פטור שחט בחוץ ומעלה בחוץ חייב נימא לא תהא פחותה משוחט ומעלה בחוץ

השוחט מן הצדדין שחיטתו כשרה המולק מן הצדדין מליקתו פסולה השוחט מן העורף שחיטתו פסולה המולק מן העורף מליקתו כשרה השוחט מן הצואר שחיטתו כשרה המולק מן הצואר מליקתו פסולה שכל העורף כשר למליקה וכל הצואר כשר לשחיטה נמצא כשר בשחיטה פסול במליקה כשר במליקה פסול בשחיטה, והנה האחרו' דנו בגדר דין מליקה, אי חשיבא כשחיטה ומוציאה מידי נצילה כשחיטה, או דילמא אינה כשחיטה אלא דהתירה תורה נצילה דמליקה לכהנים וכדמשמע לפו"ר צבחים (מד ג) ולכל חטאתם לרבות חטאת העוף סלקא דעתך אמינא נצילה היא.

ובתבו האחרו' להוכיח מהא דאיתא צבמות (בבב ג) דזר שאכל מליקה חייב משום נצילה, הרי מצואר בפשוטו דמליקה לא הויא כשחיטה ואינה מוציאה כלל מידי נצילה, אלא הוי היתר לכהנים [וכע"ז הוכיחו מכ"ד וית' להלן].

ומאיך איתא בפסחים (כג ג) דהמולק את העוף על החמץ חייב אף

אליבא דאמת, וז"ל הרמב"ם צפיה"מ
 צפרק השוחט והמעלה, כבר ידעת ממה
 שקדם שמליקה צפנים ושחיטה צחון,
 ואם נתחלק הדבר הרי זה פסול ונעשת
 נבלה עכ"ל ויעוין זמנח"א (שם פה ב)
 ואכמ"ל [ויעוין זאתוון דאורייתא (כלל
 א) דעמד צעיקר הראיה מהנך סוגיות
 יעו"ש].

ויעוין בזכר ילחק (סי' לג) דכשם
 דאמרין לעיל (ח' א) דאף לר"ע
 דבותרה נחירה צמדצר מ"מ מודה
 דצקדשים צעי שחיטה, ה"ה צעוף אף
 למ"ד אין שחיטה לעוף מן התורה מ"מ
 צקדשים צעי שחיטה, ולהכי צמליקת
 עוף איכא דיני שחיטה הנוהגים
 צמליקה מדאורייתא, אלא דדין המליקה
 הוא רק צפנים צמקדש, אך לו היה
 מקריב צצמה עוף למ"ד יש עוף צצמה
 היה צו דין שחיטה ממש ככל הקדשים,
 והוסיף שם דחיוצ דשחוטו חוץ הוא
 משום דעשה מעשה השחיטה צחון
 כצצמה, וצעי' מעשה המועיל צקדשים
 וצקדשים רק שחיטה מועלת, וצירא
 דזוהי כוונת הרמב"ם (פ"ח ממעשה
 הקרבנות ה"ח) שחט את העוף צחון
 והעלהו צחון חייב שחט שהשחיטה
 צחון כשירה והרי היא כמליקה צפנים
 עכ"ל, ולא נקט הרמב"ם שהשחיטה

תיוצתא איצעית אימא שחיטת העוף
 צפנים מיקטל קטליה, ופירש רש"י
 מיקטל קטליה לא שייכא שחיטה צפנים
 כלל לא צחולין ולא צקדשים אצל שחיטת
 לילה שחיטה היא צחולין הלכך צקדשים
 שחיטה פסולה היא קרויה עכ"ל, וכ"כ
 התוס' שם משום דלא מלינו שחיטה
 צעוף צפנים הלכך ה"ל כהתיז ראשו ולא
 דמי לשחיטה לילה עכ"ל, ולכאורה
 צירא דצברים דיסוד דין מליקה
 דקדשים היינו משום דצקדשים ניתן דין
 שחיטה צאופן דמליקה, ואי שחטו לא
 חשיבא שחיטה כלל, והוי כהתיז את
 ראשו.

ובפרק חטאת העוף (ט"ז א) תניא אידך
 יכול תהא שחיטת חולין לפנים
 וקדשים צין מצפנים וצין מצחון
 מטמאה אצית הצליעה ת"ל נבלה הא
 נמי נבלה היא אלא ת"ל עריפה מה
 עריפה שווה צפנים כצחון אף כל שוות
 צפנים כצחון ילא שחיטת חולין צפנים
 וקדשים צין מצפנים צין מצחון הואיל
 ולא שוו צפנים כצחון אין מטמאין
 צגדים אצית הצליעה, הרי מצואר צגמ'
 דשחיטת עוף דקדשים הוי נצילה,
 ומסצרא הוי מטמא אצית הצליעה, אלא
 דילפי' מקרא דחינו מטמא, ולכאורה
 משמע דאיסור נצילה אית ציה אף

דהא דצקדשים וצפנים ניתן דין מליקה ולא שחיטה אינו כלפי עצודת שחיטה דקדשים גרידא, אלא צקדשים צפנים ניתנה המליקה במקום שחיטה לכל דיני שחיטה, ואף לענין לאפוקי מידי נזילה [ועוף חולין צפנים כיון דהוי חולין לית ציה מליקה וכיון דהוי צפנים לית ציה שחיטה] מלצד לענין טומאה דנתרצה מקרא דצבל גוויי מהניא שחיטה להוליא מידי נזילה.

ואף דצצחים (ט) איתא עוד יכול תהא מליקה שהיא לפני מטמאה צגדים צצית הצליעה תלמוד לומר נזלה הא נמי נזלה היא אלא ת"ל עריפה מה עריפה שאין מתרת את האיסור אף כל שאין מתרת את האיסור יא מליקה שהיא לפני הואיל והיא מתרת את האיסור אין מטמא צגדים צצית הצליעה, ופירש רש"י הנדפס שם וז"ל הא נמי נזילה היא מאן לימא לך דלאו נזילה היא נהי דהותרה מליקת חטאת העוף לכהנים מגזירת הכתוב מלכל חטאתם כדאמרן צפרק צית שמאי עולה שלא הותרה להם חטאת צצית הצליעה עכ"ל, ומצואר דמליקה צקדשים צפנים נמי הויא נזילה, אלא דצחטאת העוף הותרה לכהנים מגזירת הכתוב [וממילא אינה מטמאה כיון דטומאת

צחולין כשרה, אלא כוונתו צקדשים צחון דהיינו צצמה יט"ש.

ועיקר הדבר דלמ"ד יש טוף צצמה הוי צשחיטה ולא צמליקה, כן מצואר צפירוש רבינו חננאל לצחים (ק) (ב) וז"ל שחט צחון והעלה צחון חייב שהרי עשה כדרך צמת יחיד צשעת איסור הצמות עכ"ל.

ומצואר לכאורה מכל הנ"ל דגדר דין מליקה דקדשים הוי ממש כשחיטה, אלא דצקדשים צפנים ניתנו דיני שחיטה צאופן דמליקה, אלא דקשיא לפ"ז הא דמצואר ציצמות דזר שאכל מליקה חייב משום נזילה.

ויש מהאחרו דציארו דהא דמליקה הויא כשחיטה היינו כלפי דין עצודה דשחיטת קדשים דוקא, אך לא הוי כשחיטה לענין דין מתיר דשחיטה להוליא מידי נזילה.

אולם כבר נתצאר לעיל דמשמעות הגמ' צפרק חטאת העוף (ט) (א) דשחיטת חולין צפנים ושחיטת קדשים צין צפנים צין צחון הויא נזילה לאיסור אכילה, דהא ס"ד דאף מטמאה צצית הצליעה ונתמעטה דאין מטמאה אך איסור נזילה משמע דאיכא, ומשמע

לִקְמֵן צִס"פ גִּיד הַנֶּשֶׁה (קג ח) זֶה־מֵה
 צְחִייה לֹא לְאֹרֹת עֹמֶדֶת חֹל אִיסוּר
 יוֹה"כ מַחִיִּים, וְאִפִּי לִמ"ד לְאֹרֹת
 עֹמֶדֶת כִּי מֵתָה פִקֵּעַ אִיסוּר אֲצֵר מִן
 הַחַי וְחָלוּ אִיסוּר נְצִילָה וְאִיסוּר יוֹה"כ
 צִצַּת אַחַת וּר"ש מוֹדֵה צְחִיִּים צֵת אַחַת,
 וּמִצְאָרִים צֶזֶה (יַעֲוִין צִמְגִיָּה לְרִיעֵצ"א יִצְמוֹת ל
 ג) דְרִש"י לְטַעֲמִיָּה צִדִּינָה זֶה־מֵה צְחִייה
 צִחֲזָקָת אִיסוּר עֹמֶדֶת (ע ח) דִּמְחִזְקִין
 מֵאִיסוּר אֲצֵר מִן הַחַי לְאִיסוּר נְצִילָה,
 וּמִשּׁוֹם דְּדָמּוֹ לְהַדְדִי דִתְרוּוִיָּהוּ הוּוּ מִשּׁוֹם
 חֶסְרוֹן שְׁחִיעָה.

וְנִרְאָה לְהוֹסִיף צְחִיִּים הַדְּצָרִים, דֶּהֱנָה
 כִּתְּבַר הַרְמַז"ס (פ"ד מִמַּאֲכֹלוֹת
 חֲסוּרוֹת ה"ג) וְז"ל אִין אִיסוּר מִשּׁוֹם נְצִילָה
 אֲלָא מִיָּנִים עֲהוּרִים צִלְצֵד מִפְּנֵי שֶׁהֵן
 רִאֲוִיִּין לְשְׁחִיעָה וְאִם נִשְׁחַטוּ שְׁחִיעָה
 כְּשֶׁרָה יִהְיוּ מוֹתְרִין צִאֲכִילָה, אֲצֵל מִיָּנִין
 עֲמֵאִין שֶׁאִין שְׁחִיעָה מוֹעֵלֶת צֵהֵן צִין
 שֶׁנִּשְׁחַטָה כִּרְאִוִי צִין שִׁמְתָה כִּדְרַכָּה צִין
 שֶׁחֲתָךְ צֶשֶׁר מִן הַחַי מִמְנָה וְאֲכָלוּ אִינוּ
 לוֹקָה מִשּׁוֹם נְצִילָה וְעִרְפָּה אֲלָא מִשּׁוֹם
 חוֹכֵל צֶשֶׁר עֲמֵאָה עֲכ"ל, וְנִרְאָה לְכַאֲרָה
 מִלְשׁוֹן הַרְמַז"ס, דִּיסוּד אִיסוּר נְצִילָה
 הִיָּינוּ מִשּׁוֹם דֶּה־צֶה־מֵה רִאֲוִיָּה לְשְׁחִיעָה,
 וְהִיָּינוּ דִּיסוּד הַדִּין דְּלוֹתָה תוֹרָה עַל
 הַשְׁחִיעָה, וְאִסְרָה תוֹרָה צְחִיִּים נְצִילָה
 כֹּל מֵה דִּלָּא נִתְקַיֵּים צוּ דִּין שְׁחִיעָה, וְכִמוֹ

נַע"ט תִּלְיָא צְחִיִּים נְצִילָה וְכִדְצִיִּיר
 צְחִי הַגְרִי"ז שֶׁס עַפ"ד הַגְר"ח אֹלֶם
 רִש"י מַכְתָּי שֶׁס פִּי דְצָרִי הַגְמִי
 צִמְלִיקַת פִּסּוּלִין, וְדוֹקָא צֶזֶה ס"ד דְּהוּיָא
 נְצִילָה כִּיּוֹן דִּלָּא נַעֲשִׂיתָ כְּמֵאוֹתָה
 וְאֲכַמ"ל.

וּמַעֲתָה הַדְּרָא קוֹשִׁיָא לְדוֹכְתָה מֵהָא
 דְּזָר שֶׁאֲכָל מְלִיקָה חִיִּיב עֲלֵיהּ
 מִשּׁוֹם נְצִילָה, כִּיּוֹן דְּצִקְדָּשִׁים נִתְנָה תוֹרָה
 אֶת הַמְּלִיקָה כְּשְׁחִיעָה לְכָל דִּינֵי שְׁחִיעָה
 [וְדוֹחֵק לֹמַר דְּתָרֵי לִישָׁנָא דְּפִרְקָה דְּמִזְבֵּחַ
 מִקְדָּשׁ (פ"ה ח) אִי אֲמַרִּינָן מִיקְטֵל קְטֵלֵיהּ
 פְּלִיגֵי צֶזֶה גּוֹפָה וְהַנֵּךְ דּוֹכְתֵי דְּמִשְׁמַע
 דְּהוּיָא נְצִילָה אֲף לְכַהֲנִים אֲלָא דְּהוֹתְרָה
 לְהֵן אֲזִילֵי כֵהֵן לִישָׁנָא].

וּבִאֲתוּוֹן דְּאֹרִייתָא (כָּלל ח) כִּתְּבַר דִּיש
 לֹמַר דְּדוֹקָא לְגַצִּי כֵהֵן חֲשִׁיבָא
 מְלִיקָה כְּשְׁחִיעָה אֲךָ לֹא לְגַצִּי זֵר יַעֲוִין
 שֶׁס.

וְנִרְאָה לְהוֹסִיף צְחִיִּים גְּדֵר הַדְּצָרִים,
 דֶּהֱנָה צֶשְׁצוּעוֹת (כ"ד ח) תִּנְיָא רְצִי
 שִׁמְעוֹן אֹמַר הַאֲוֹכֵל נְצִילָה צִוִּיה"כ
 פִּטוֹר וּפִירֵשׁ רִש"י פִּטוֹר מַחְעֵאֵת דִּלָּא
 אֲתִי כִרַּת דִּוִּיה"כ וְחִייל עַל אִיסוּר נְצִילָה
 אֹו אִיסוּר אֲצֵר מִן הַחַי אִם לֹא נִתְנַצֵּלָה
 מִצְעָרָצ וְאֲף עַל גַּב דִּוּם הַכְּפּוּרִים כּוֹלֵל
 הוּא עֲכ"ל וְתִמְהוּ הַתּוֹס' שֶׁס דְּלִמ"ד

צין צפנים הויא נצילה, וכמו כן מליקת חולין צפנים הויא נצילה, והיינו משום דשם קדשים מחייב מליקה ומאידיך מקום חוץ מחייב שחיטה, וכמו כן שם חולין מחייב שחיטה ומקום פנים מחייב מליקה, ולהכי שחיטת קדשים אף בחוץ הויא נצילה, וכן מליקת חולין אף צפנים הויא נצילה, דצכה"ג דך עוף נתבע צין שחיטה וצין מליקה, וכע"ז יש לומר גבי זר, דעוף דקדשים כלפי כהנים נתבע מליקה, אך כלפי זר עוף קדשים נתבע צין שחיטה וצין מליקה, דכיון דעלם החפלא הוי קדשים הרי הוא נתבע למליקה, אך מאידך כלפי ישראל דלא ניתן לו דין מליקה לעולם נתבע העוף דין שחיטה, ולהכי זר חייב על מליקה משום נצילה].

מיהו האחרו' העירו עוד מהא דאמרינן צמנחות (מה א) רבינא אמר כהנים אינעריך ליה ס"ד אמינא הואיל ואשתרי מליקה לגבייהו תשתרי נמי נצילה וערפה קמ"ל, אך י"ל דכיון דסו"ס כלפי ישראל נתבע דך עוף שחיטה דוקא ולדידיה הויא נצילה, ולכהנים התירתו תורה בלא שחיטה, חשיב נמי הותר מכללו, ויעוין לקמן צפרק העור והרוטב (קכ א) לא לכתוב רחמנא בחלב ותיתי מהנך מה להנך שכן

כן לענין אבר מן החי קי"ל (רפ"ה ממאכ"ה) כמ"ד (לקמן קא ז) דאינו נוהג אלא צעבורים, וגם צזה לידדו האחרו' לצאר דיסוד האיבור משום דטעון שחיטה.

ומעתה יש לומר, דצין בצאר מן החי וצין נצילה סיבת האיבור אחת היא, משום דהדצר טעון שחיטה, אלא דמחיים נאמרה האזכרה בקרא ד"אך צשר צנפשו דמו לא תאכלו" ולאחר מיתה נאמרה האזכרה בקרא ד"לא תאכלו כל נבלה", אך צסיבת האיבור הוי חדא איבורא ממש.

ומעתה יש לצאר הא דמליקה חשיבא נצילה כלפי זר ולא חשיבא נצילה כלפי כהנים, דכיון דיסוד איבור נצילה הוא משום מלות שחיטה, יש לומר דהא דצקדשים נתנה התורה את המליקה צמקום שחיטה היינו לכהנים דוקא, דכשם דנעטו ישראל שלא לאכול חולין אלא צשחיטה, נעטו הכהנים דלא לאכול עוף דקדשים אלא צמליקה, אך לישראל לא ניתן דין מליקה [ואין להקשות דמ"מ צעוף דקדשים לא ניתן דין שחיטה, וא"כ היאך אית ציה איבור נצילה לישראל, דהרי מצואר צסוגיא דצצחים (סט א) דשחיטת קדשים צין בחוץ

ולכהנים לא צעינן שחיטה ומהניח מליקה, חשיב הותר מכללו, וס"ד דהותרה לכן נמי עריפה [כשם דהותר מכללו דחלב חיה חשיב קולא ופירכא].

והא דאמרינן בזבחים (מד ז) ולכל חטאתם לרבות חטאת העוף סלקא דעתך אמינא נזילה היא, מדקדוק לשון הגמ' משמע דקמ"ל הא גופא דלאו נזילה היא, מדלא אמרינן סד"א כיון דנזילה היא אסירא [ויעוין צאתוון דאורייתא שם].

לא הותר מכללן תאמר צחלב שהותר מכללו ומאי ניהו אילימא חלב צהמה לגזוב נזלה נמי אשתראי מליקת עוף לגזוב ואלא חלב חיה להדיוט נזלה נמי אשתראי מליקה דחטאת העוף לכהנים לעולם חלב חיה להדיוט ודקא קשיא לך כהנים כהנים משלחן גזוב קא זכו, ומבואר דהיתר מליקה לכהנים הוי כעין היתר חלב חיה להדיוט וחלב חיה לגזוב, ולכאורה התם נמי אינו דין היתר ממש, ומ"מ חשבינן ליה הותר מכללו כיון דחלב צהמה אסרה תורה להדיוט, וה"נ כיון דלישראל הצריכה תורה שחיטה